

EL LLIBRE DE LA SETMANA

PERFIL

NGUGI WA THIONG'O ÉS UN DELS NOMS QUE ELS ÚLTIMS ANYS SONEN PER AL PREMI NOBEL DE LITERATURA. RAIG VERD PUBLICA PER PRIMERA VEGADA UN LLIBRE SEU EN CATALÀ, LES MEMÒRIES D'INFANTESA 'SOMNIS EN TEMPS DE GUERRA'

DAVID VIDAL
CASTELL

La literatura ens enganya; aquesta és la nostra sort. No ens enganya perquè, tot sovint, ens parli des de la ficció –perquè és així com explora exhaustivament la radical ambigüitat humana–. Ens entabana perquè sembla que ens parla d'un altre i, en realitat, sempre ens parla de nosaltres mateixos. Per això vam pensar que Aleksiévitx ens parlava de la Guerra de l'Afganistan o de Txernòbil però ens parlava de la nostra por als canvis, de la incertesa (i la fortalesa) de l'amor, de la solidaritat. També semblava que Salinger ens parlava de la peripècia d'un adolescent que fugia al Nova York dels anys 40, però en canvi hi vivíem el descobriment de com és sentir-se sol i estrany al món. Ngugi wa Thiong'o, au-

tor kenia de referència en la literatura i la cultura postcolonial, pràcticament desconegut aquí, però que va sonar a les travesses per a l'últim Nobel, ens explica en aquestes memòries com era ser un nen a la regió dels kikuiu, a Kènia, en un moment de canvi històric, amb l'aparició del moviment insurrecte dels Mau Mau i la independència final de la metròpoli.

Com Stefan Zweig a *El món d'ahir*, o com Gaziell a *Tots els camins duen a Roma*, el lector treu el cap per un món que ja no existeix. Veiem, a través dels ulls ingenus i astorats d'un nen, com és créixer en una família polígama kikuiu, rural i tradicional, en un poblat de cabanes, amb diverses mares i germans, havent de córrer 15 quilòmetres cada dia per anar a escola. Com és viure en el món de la literatura oral, dels contes a la vora del foc. Quan Thiong'o ens explica com son pare va repudiar sa mare, o com s'organitzaven les castes a partir del nombre de cabres, no ens sembla gaire diferent –sent absolutament diferent– del que sentim quan Pla ens explica a *El quadern gris* la seva estupefacció davant dels ritus higiènics de sa mare. Quin gust, sentir-nos un kikuiu més, ensumar la ufanor verda del bosc vora el poblat, l'olor del moniato calent; quina aventura girar cada full, anar amb ell a una escola karinga, és a dir, a una escola que no ensenyava només perquè els nadius fossin mà d'obra barata dels blancs, sinó per cultivar-los íntegrament i fer-los autosuficients. Des de la seva alçada, ens atemorim pel silenci de l'avi que el crida cada matí per prendre el te i perquè posi en paraules els seus somnis, vestit amb un sac tradicional nuat a l'espatlla i descalç. Ngugi té un do

SOMNIS EN TEMPS DE GUERRA
NGUGI WA THIONG'O
RAIG VERD
TRADUCCIÓ DE JOSEFINA CABALL
256 PÀG. / 21,90 €

per al cant i per a l'escriptura, però també té un germà gran que es fa *mau mau*; els kikuiu ja n'estaven tips, de ser expulsats de les seves terres per l'home blanc.

Un autor popular i extracanònic

Que diferent és aquesta Àfrica de la dels contes amb tenda de campanya, elefant i el Kilimanjaro al fons de Hemingway; dels porxos d'Isak Dinesen on els blancs beuen llimonada i escruten la posta de sol entre les acàcies; fins i tot és diferent de la d'altres –molt valuosos– premis Nobel africans, com Nadine Gordimer i J.M. Coetzee. I en canvi, com ens recorda l'Àfrica dels reportatges de Xavier Aldekoa a *Océano Àfrica* o a la d'*Eben* de Ryszard Kapuscinski, o a les *Àfricas* de Bru Rovira. I tot això Ngugi wa Thiong'o ho fa en una prosa fresca i suau, transparent i aromàtica com l'oratge en un d'aquests camps de te on aquells infants s'hi deixaven l'esquena. Thiong'o és una fèrtil connexió entre la cultura oral tradicional africana i la cultura escrita; popular, extracanònic: un Bob Dylan africà.

El llibre acaba amb la seva entrada a l'Alliance High School, la millor escola del país. A pocs dies d'anarhi, li falta una cosa que mai no ha dut: sabates. Una de les seves germanes, la Njoki, el crida i li dona tots els seus miserables estalvis. Ngugi recorda que l'havia mortificat amb un joc infantil temps enrere. Així que li diu: perdona'm. Ella ni se'n recordava, esclar, eren criatures! I la Njoki fa una cosa que, des que havia perdut el seu nòvio en un accident, no feia mai: somriure. “Sempre que porto sabates –ens diu Ngugi– recordo aquell somriure”. Ara que som kikuiu, en volem més! ♦♦

THIONG'O ENS EXPLICA COM ERA SER UN NEN A LA REGIÓ DELS KIKUIU, A KÈNIA, EN UN MOMENT DE CANVI HISTÒRIC, ELS ANYS 50

WIKIPEDIA